

TEST ZNALOSTÍ

Celkem 30 bodů

Potřebné vybavení: psací potřeby

1

8 bodů celkem

a)

4 body

Do článku níže doplň pojmy z rámečku.

meteorologický, dlouhodobý, zavlažování, vysychání, srážky, méně časté, klimatická změna, častější, krátkodobý, nahromaděná vegetace, zkracuje, prodlužuje

Kalifornské požáry, 28. 01. 2025

Požáry, které zasáhly v uplynulých týdnech Los Angeles, byly nejničivější v dějinách Spojených států. Vědecká studie analyzovala ničivé požáry v americkém státě Kalifornie a dospěla k závěru, že jejich průběh výrazně ovlivnila _____ způsobena lidskou činností – spalování fosilních paliv totiž dlouhodobě ohřívá klima, a tak je jedním ze způsobů, jak lidstvo ovlivňuje přírodu. Analýzu připravil tým dvaatřiceti odborníků, kteří hodnotili _____ i přírodní podmínky během katastrofy.

Jedním z hlavních faktorů byl dlouhodobý nedostatek _____, který vedl k _____ krajiny a vegetace. Rostlinstvo se tak změnilo v snadno hořlavý materiál. Významnou roli sehrála také kombinace velkého množství uschlé rostlinné hmoty a silného regionálního větru označovaného jako Santa Ana.

Tento vítr je typický pro jižní Kalifornii a dokáže rychle šířit oheň na velké vzdálenosti. Podle vědců se právě souhra sucha, _____ a větrných podmínek stala klíčovým mechanismem zesilujícím rozsah požárů. Lidská činnost podle studie nezpůsobila samotné vznícení požárů, ale výrazně zhoršila podmínky, za nichž se mohly šířit.

Klimatická změna zároveň ovlivňuje množství srážek i teplotní poměry, což _____ období se zvýšeným rizikem požárů. Vědci upozorňují, že podobné extrémní události mohou být v budoucnu _____, pokud bude pokračovat oteplování planety a změny klimatického systému. Studie ta ukazuje, že přírodní katastrofy nejsou pouze výsledkem náhodných přírodních jevů, ale často souvisejí s _____ změnami klimatu.

Zdroj: ct24.ceskatelivize.cz

b)

2 body

Článek České televize také navrhuje několik možností řešení tohoto problému. **U následujících výroků rozhodni, zda dlouhodobě pomáhají k předcházení problému požárů (zapiš ŘEŠÍ) nebo pomoc do budoucna neposkytují (zapiš NEŘEŠÍ).** V případě chybné odpovědi se body odčítávají.

Návrh řešení	ŘEŠÍ / NEŘEŠÍ
Snížení emisí	
Včasné varování a evakuace	
Zakládat ohniště jen u svých domů, ne v přírodě	
Podpora zadržování vody v krajině	

c)

2 body

U odpovědí, u kterých jsi v úloze 1b) uvedl, že neřeší problém požárů do budoucna zdůvodni (vysvětli), proč jsi tuto odpověď vybral.

Odpověď:

NEŘEŠÍ, protože:

.....

Odpověď:

NEŘEŠÍ, protože:

.....

Odpověď:

NEŘEŠÍ, protože:

.....

Odpověď:

NEŘEŠÍ, protože:

.....

2

15 bodů celkem

Zdravotnická záchranná služba (ZZS) je součástí systému zdravotních služeb ČR. Jejím základním úkolem je poskytování tzv. přednemocniční neodkladné péče (PNP). PNP je definována jako péče o postižené na místě jejich úrazu nebo náhlého onemocnění, v průběhu jejich transportu k dalšímu odbornému ošetření a při jejich předání do zdravotnického zařízení. ZZS v ČR má zákonnou povinnost vyjet k pacientovi nejpozději do 2 minut od přijetí výzvy operátorem. Cílová doba dojezdu na místo události je stanovena na 0 až 20 minut, což se odvíjí od parametrů konkrétní oblasti, s výjimkou nepříznivých podmínek (doprava, počasí). V praxi je ovšem poměrně složité onu zákonnou povinnost dojezdu do 20 minut od výzvy operačního střediska splnit. Dojezdová doba se odvíjí od celé řady faktorů, přičemž jeden z těch nejpodstatnějších je umístění výjezdové základny – místa odkud sanitka se záchranáři vyjíždí a kam se znovu po výjezdu vrací vyčkávat na další případy.

a)

6 bodů

K této úloze máš k dispozici dvě mapy. První je obecně zeměpisnou mapou Ústeckého kraje se zvýrazněnými správními obvody obcí s rozšířenou působností (ORP), druhá představuje reálné dojezdové doby vozidel ZZS k adresním bodům v Ústeckém kraji (adresní místo budovy je jednoznačně určené místo vztahující se k budově, identifikované její adresou, kterou v mapě reprezentuje adresní bod). Adresní body jsou zde pro větší přehlednost reprezentovány hexagonovou sítí, pro kterou je uvažován průměrný čas dojezdu pro body v daném hexagonu. **Odpověz na následující otázky, které se vztahují k reálnému pokrytí Ústeckého kraje ZZS v roce 2024 modelovanému do hexagonové sítě adresních bodů.**

- a) Jaká je průměrná dojezdová doba ZZS do obce Lubenec (ORP Podbořany)?

- b) Je kratší dojezdová doba ZZS do města Verneřice (ORP Děčín) nebo do obce Liběšice (ORP Litoměřice)? Uveď hlavní faktor, který způsobuje kratší dojezdovou dobu ZZS do sídla, které jsi vybral.

- c) Ve kterém ORP v Ústeckém kraji se nachází nejméně výjezdových základen ZZS?

- d) Je horší dostupnost složek ZZS v severní nebo jižní části správního obvodu ORP Chomutov? Napiš tři obce, do nichž je dostupnost ZZS v rámci ORP Chomutov nejhorší.

Část ORP Chomutov: _____

Obce s nejhorší dostupností: _____

b)

3 body

V předchozí úloze jsme řešili problematiku umístění výjezdové základny ZZS ve vztahu k dojezdovému času k adresním bodům. Ovšem v praxi je mnohem více faktorů, které ovlivňují dobu dojezdu ZZS na místo události. **Faktory z rámečku rozřaď do dvou skupin podle toho, jestli mají vliv na dojezdovou dobu ZZS, nebo nemají.**

denní doba nahlášení události na operační středisko, dopravní situace na trase, křivolakost a převýšení využívaných silnic, maximální povolená rychlost na využívaných silnicích, počasí na trase, zkušenost a řidičské schopnosti řidiče vozidla ZZS

Faktory, které **mají** vliv na dojezdovou dobu ZZS na místo události:

Faktory, které **nemají** vliv na dojezdovou dobu ZZS na místo události:

c)

6 bodů

Pro tuto úlohu znovu využij mapy z úlohy 2a) a navíc nově přiloženou mapu, která zobrazuje situaci dojezdových dob ZZS k adresním bodům v hexagonální síti po přidání čtyř nových, vedením ZZS uvažovaných výjezdových základen. Jde o výsledky výpočetního modelu, nikoliv o reálnou situaci. Přidanými základnami jsou Štětí, Varnsdorf, Krupka a Klášterec nad Ohří. **S využitím všech tří předložených map vyplň následující tabulku dle instrukcí v prvním řádku.**

Obec/město	Dojezdová doba ZZS při stávajícím rozložení výjezdových základen (v min)	Dojezdová doba ZZS po přidání 4 nových výjezdových základen (v min)	Změna stavu po přidání 4 nových výjezdových základen (zlepšení/zhoršení/bez změny) a případně čas o kolik minut	Hlavní faktor změny, pokud změna nastala (pokud změna nenastala tento sloupec nech volný)
Verneřice (ORP Děčín)				
Hoštka (ORP Litoměřice)				
Telnice (ORP Ústí nad Labem)				

3

7 bodů celkem

Úzká hrdla globalizace: šest míst na planetě, kde může svět dostat infarkt

Ve chvíli, kdy se v lidském těle vytvoří sraženina, která ucpe některou významnou cévu, člověka postihne infarkt. Velmi podobně to funguje ve světové ekonomice.

Ačkoliv křižují lodě s nejrůznějším nákladem světové oceány mimo zraky většiny lidí, tím spíše pokud žijí stejně jako my v zemi bez přístupu k moři, jsou pro světovou ekonomiku nepostradatelné. Více než 80 procent veškerého světového obchodu závisí na námořní dopravě.

Suezský průplav

Prvním úzkým hrdlem je 193 km dlouhý Suezský průplav, který od roku 1869 propojuje Středozemní moře s Rudým mořem. Tato vodní cesta umožňuje lodím významným způsobem zkrátit cestu, která by jinak musela vést kolem mysu Dobré naděje a celé Afriky. Suezem proplouvá zhruba deset procent veškerého světového obchodu a jeho poslední ochromení nastalo v roce 2021, kdy byla v průplavu vlivem počasí zaklíněna dopravní loď. Také útoky húsijských separatistů dokázaly narušit dodavatelské řetězce. V obou případech musela řada lodí vyrazit kolem Afriky, což je časově i finančně náročnější.

Panamský průplav

Kanál vedoucí skrze Panamskou šíji ve střední Americe byl dokončen v roce 1914 a dnes propojuje Atlantský a Tichý oceán. Přes Panamu míří asi pět procent světového námořního obchodu a slouží především pro propojení Asie a východního pobřeží Spojených států. Pro USA má Panamský průplav navíc zcela zásadní strategicko-vojenský význam, neboť umožňuje přesuny námořnictva mezi Atlantikem a Pacifikem. V případě Panamy není hlavním rizikem ozbrojený konflikt, ale spíše klimatická změna, kvůli níž se zvyšuje počet dnů v roce, kdy klesá hladina vody.

Hormuzský průliv

Pokud bychom měli vybrat jedno místo, kde je riziko problémů vůbec největší, Hormuz by byl žhavým kandidátem. Průliv vedoucí mezi Perským a Ománským zálivem představuje jedinou cestu pro plavidla plující z Perského zálivu dále do světa. Na počátku roku 2026 procházelo Hormuzským průlivem asi dvacet procent veškeré vytěžené ropy. Jednou ze zemí, které mohou provoz silně ovlivňovat je Írán. Válka v Íránu, která začala v únoru 2026, výrazně ovlivnila ceny ropy ve světě.

Zdroje: Michael Romancov, Námořní slepota, N Media, 2022

a)

3 body

U následujících tvrzení uveď, zda jsou pravdivá (ANO) či nikoliv (NE). Nepravdivá tvrzení oprav.

Uzavření Suezského průplavu by bylo možné obejít delší plavbou kolem Afriky, zatímco omezení provozu v Hormuzském průlivu by zasáhlo především vývoz ropy z Perského zálivu, protože ten má do světového obchodu jen tuto cestu.

ANO / NE

Oprava:

Hlavním rizikem pro provoz v Panamském průplavu jsou tropické cyklóny.

ANO / NE

Oprava:

Panamský průplav i Hormuzský průliv jsou si podle textu podobné tím, že oba slouží hlavně pro přepravu ropy z Perského zálivu do Evropy.

ANO / NE

Oprava:

b)

2 body

Uzavření Suezského průplavu může vyvolat řetězec důsledků. **Do každého pole doplň z rámečku jeden pojem.**

rychlejší doprava zboží mezi Asií a Evropou, prodloužení námořních tras kolem Afriky, zdražení zboží v Evropě, navýšení produkce zboží v Číně, zpoždění dodávek zboží, pokles produkce ropy v Perském zálivu, zvýšení nákladů na námořní dopravu, zvýšení spotřeby paliva lodí

Uzavření Suezského průplavu

změna trasy lodí:

přímý provozní důsledek pro lodě:

ekonomický důsledek pro námořní dopravu:

důsledek pro odběratele v Evropě:

c)

2 body

Vyber a označ dvě správné odpovědi, které popisují problémy globalizace. Za chybné odpovědi se body odečítají.

- a) Zvýšená provázanost ekonomik snižuje riziko narušení dodavatelských řetězců.
- b) Lokální politické konflikty nemají žádný vliv na globální ceny zboží a surovin.
- c) Globalizace zajišťuje rovnoměrný rozvoj všech regionů světa bez výjimky.
- d) Světový obchod je silně závislý na několika klíčových dopravních tepnách.
- e) Státy mohou strategicky ovlivňovat světové trhy prostřednictvím kontroly kritických cest.
- f) Díky globalizaci mají všechny země přístup k novým technologiím ve stejném čase a rozsahu.